

Către: Vladislav COJUHARI
Ministrul Justiției

Nr. 70 din 29 mai 2026

Ref.: Proiectul de lege privind modificarea unor acte normative (facilitarea utilizării soluției informatice a ședințelor de judecată)

Stimate domnule Ministru,

Vă salutăm din numele Asociației Patronale „Camera de Comerț Americană din Moldova” (în continuare „AmCham Moldova”).

Vă adresăm prezenta scrisoare cu referire la proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative și facilitarea utilizării soluției informatice a ședințelor de judecată¹.

Considerăm că inițiativa legislativă urmărește obiective legitime și necesare, orientate spre modernizarea actului de justiție, eficientizarea examinării cauzelor și extinderea utilizării instrumentelor digitale în activitatea instanțelor judecătorești.

Totodată, anumite prevederi ale proiectului, în special cele ce țin de comunicarea electronică obligatorie și utilizarea exclusivă a Programului Integrat de Gestionare a Dosarelor (PIGD/e-Dosar), ridică unele dificultăți practice și riscuri de implementare, care, în opinia noastră, necesită clarificări suplimentare și eventual completări legislative ori tehnice înainte de adoptarea finală a proiectului, precum urmează:

I. OBSERVAȚII DE CONCEPT

1. Depunerea cererii de chemare în judecată prin mijloace electronice (art. 166¹ CPC din proiect)

Articolul 166¹ alin. (2) din proiect, citit prin raportare la nota de fundamentare, instituie obligația ca anumiți subiecți — autoritățile publice, persoanele juridice, întreprinzătorii individuali, persoanele care exercită profesii juridice și persoanele fizice asistate de avocat — să depună cererea de chemare în judecată exclusiv prin intermediul Programului integrat de gestionare a dosarelor (PIGD).

Deși formularea textului normativ este ambiguă („se depune în conformitate cu alin. (1)”), nota de fundamentare confirmă caracterul imperativ: „se consacră obligația ca cererile de chemare în judecată formulate de acești subiecți să fie depuse în instanță exclusiv prin intermediul PIGD”.

Mecanismul propus prezintă, în actuala redactare, anumite deficiențe din punctul nostru de vedere, prin faptul nereglementării situației în care PIGD este indisponibil. Această omisiune ar putea produce urmări grave pentru un sistem care urmează să devină singura cale legală de sesizare a instanței pentru categoriile vizate la art. 166¹ alin. (2).

¹ https://justice.gov.md/sites/default/files/pl_e-dosar.pdf

Din informațiile disponibile Asociației, Codurile procesuale europene care au trecut la depunerea electronică obligatorie au inclus o regulă de salvagardare. Cu titlu de exemplu, dispozițiile franceze (art. 930-1 din Codul de procedură civilă francez) permit expres depunerea pe hârtie atunci când actul nu poate fi transmis electronic „dintr-un motiv străin reclamantului”.

Având în vedere aceste aspecte, se propune completarea art. 166¹ cu un alineat nou:

„(X) În cazul indisponibilității tehnice a Programului integrat de gestionare a dosarelor, atestată printr-un mesaj sau notificare oficială a administratorului sistemului ori alte mijloace de comunicare, subiecților prevăzuți la alin. (2), aceștia pot depune cererea de chemare în judecată pe suport de hârtie. Termenele procedurale care expiră într-o zi de indisponibilitate tehnică se prelungesc până la sfârșitul primei zile lucrătoare în care sistemul redevine funcțional.”

2. Definirea vagă a noțiunii de „profesii juridice”

Sintagma „persoanele care exercită profesii juridice” este utilizată în mod consecvent în proiect (art. 166¹ alin. (2), art. 100 alin. (1¹) modificat, art. 6¹ din Legea insolvenței, art. 212¹ din Codul administrativ), fără să fie definită expres în niciuna dintre normele introduse sau modificate.

Aceasta generează insecuritate juridică în privința următoarelor categorii:

- **mediatorii** (Legea nr. 137/2015) — exercită o profesie reglementată cu obiect juridic; sunt incluși?
- **administratorii autorizați** (Legea nr. 161/2014) — au statut hibrid;
- **consultanții juridici care nu sunt avocați** încadrați în unități economice — au formare juridică, dar nu fac parte din profesia liberă reglementată;
- **executorii judecătorești, notarii, avocații** — incluși, dar trimiterea nu este expresă.

Insecuritatea juridică în privința sferei subiectului obligației considerăm că va constitui o problemă și se propune substituirea sintagmei „persoanele care exercită profesii juridice” cu o enumerare expresă: „*avocații, notarii, executorii judecătorești, administratorii autorizați, mediatorii*” — sau, alternativ, introducerea unei definiții în partea generală a Codului prin trimitere la normele speciale din legile care reglementează statutul acestor profesii.

3. Desfășurarea ședințelor de judecată prin videoconferință (art. 193¹–193³ CPC din proiect)

Analizând art. 193¹–193³ din proiect prin raportare la *Guidelines on videoconferencing in judicial proceedings* (document CEPEJ(2021)4, adoptat la 16-17 iunie 2021 de Comisia Europeană pentru Eficiența Justiției) relevăm mai multe puncte care, din punctul nostru de vedere, ar putea prezenta deficiențe. Deși proiectul introduce cadrul necesar pentru videoconferință, acesta omite garanții procedurale stabilite la nivel european pentru a asigura dreptul la un proces echitabil.

Identificăm următoarele puncte care vi le aducem la cunoștință, prezentate în continuare în ordinea importanței procedurale.

- Lipsa mecanismului de consultare a părților (Ghidul CEPEJ, pct. 3)

Proiectul de lege: Articolul 193¹ alin. (2) prevede că instanța poate dispune desfășurarea ședinței prin videoconferință la cerere motivată sau din oficiu, dacă „*circumstanțele cauzei justifică această modalitate*”.

Ghidul CEPEJ (pct. 3): Recomandă explicit ca *părțile să aibă posibilitatea de a se consulta cu instanța: (i) cu privire la oportunitatea desfășurării ședinței la distanță, (ii) cu privire la aranjamentele specifice, (iii) pentru a aborda preocupările de securitate ale părților, (iv) pentru a solicita instanței să desfășoare o ședință în persoană, motivând cererea.*

Dintr-un punct de vedere, proiectul lasă decizia integral la latitudinea instanței, fără a formaliza acest dialog obligatoriu cu părțile.

Se propune completarea art. 193¹ cu un alineat care să prevadă obligația instanței de a comunica părților intenția de a dispune din oficiu desfășurarea ședinței prin videoconferință și de a le acorda un termen rezonabil pentru formularea de observații privind oportunitatea, aranjamentele tehnice, preocupările de securitate și pentru solicitarea, motivată, a ședinței în persoană.

- Absența căii de atac împotriva deciziei (Ghidul CEPEJ, pct. 4)

Proiectul de lege: Nu prevede nicio cale de atac, cerere de reexaminare sau sesizare a instanței superioare împotriva deciziei de a desfășura ședința prin videoconferință.

Ghidul CEPEJ (pct. 4): Prevede expres că decizia ar trebui să fie deschisă unei posibile revizuirii în fața unei autorități competente în conformitate cu dreptul național.

Având în vedere proiectul de lege, decizia judecătorului — luată din oficiu după cum prevede textul propus — devine discreționară și incontestabilă, ceea ce nu considerăm corect.

Se propune reformularea art. 193¹ alin. (2) pentru a prevedea că instanța dispune desfășurarea ședinței prin videoconferință prin încheiere motivată, susceptibilă de recurs în condițiile art. 423 CPC, soluționat anterior datei stabilite pentru ședință.

- Omiterea dreptului de a testa tehnologia (Ghidul CEPEJ, pct. 5 și pct. 38)

Proiectul de lege: Se axează exclusiv pe gestionarea defecțiunilor după ce acestea apar (art. 193¹ alin. (3)).

Ghidul CEPEJ:

- Pct. 5: Instanța ar trebui să ofere participanților posibilitatea de a testa calitatea audio și video, fie anterior, de exemplu prin auto-testare, fie la începutul ședinței.
- Pct. 38: Dacă este posibil și necesar, instanța ar trebui să programeze o sesiune de videoconferință de testare anterior ședinței la distanță, pentru a permite oferirea de îndrumare cu privire la modul în care va fi desfășurată ședința, tehnologia utilizată și orice alte chestiuni relevante.

Se propune completarea art. 193¹ cu obligația instanței de a oferi participanților posibilitatea de a testa conexiunea audio-video în prealabil sau la începutul ședinței.

- **Absența garanțiilor pentru persoanele vulnerabile (Ghidul CEPEJ, pct. 8)**

Proiectul de lege: Nu prevede nicio garanție specifică pentru persoanele aflate în poziții vulnerabile.

Ghidul CEPEJ (pct. 8): *Instanța ar trebui să ia în considerare situația și provocările persoanelor aflate în poziții vulnerabile, cum ar fi copii, migranți sau persoane cu dizabilități, în decizia de a desfășura o ședință la distanță și în modalitățile acesteia.*

Se propune introducerea unei dispoziții exprese privind obligația instanței de a evalua, înainte de a dispune ședința prin videoconferință, capacitatea efectivă de participare a persoanelor vulnerabile și, dacă este necesar, de a adapta modalitatea sau de a dispune ședința în persoană.

- **Caracterul efectiv public al ședinței online (Ghidul CEPEJ, pct. 12)**

Proiectul de lege: Art. 193 alin. (3) (în redacția propusă) prevede că judecătorul participă din sala accesibilă publicului.

Ghidul CEPEJ (pct. 12): *Instanța ar trebui să păstreze caracterul public al ședinței la distanță prin crearea unei proceduri cuprinzătoare pentru participarea publicului. Caracterul public al ședinței la distanță poate fi asigurat, de exemplu, permițând publicului să se alăture ședinței la distanță în timp real sau încărcând înregistrările pe site-ul instanței.*

Se propune instituirea unui mecanism prin care publicul să poată solicita conectarea la ședința online (cu posibile restricții pentru menținerea ordinii) sau, alternativ, accesul la înregistrarea ședinței publice, în condițiile legii privind protecția datelor cu caracter personal.

- **Procedura de prezentare a probelor (Ghidul CEPEJ, pct. 16-18)**

Proiectul de lege: nu reglementează modul în care documentele sau alte materiale sunt prezentate „în direct” în timpul conexiunii video.

Ghidul CEPEJ:

- Pct. 16: *Instanța ar trebui să furnizeze instrucțiuni privind procedura pe care participanții trebuie să o urmeze pentru a prezenta documente sau orice alte materiale în timpul ședinței la distanță.*
- Pct. 17: *Ar trebui adoptate aranjamente practice pentru a se asigura că toți participanții pot vedea și/sau auzi materialul prezentat în timpul ședinței la distanță.*
- Pct. 18: *Prezentarea de noi alegații, argumente și/sau probe în timpul unei ședințe la distanță ar trebui să urmeze principiul contradictorialității, iar instanța ar trebui să asigure dreptul la contraprobe.*

Dintr-un punct de vedere, simpla existență a dosarului electronic (e-Dosar) nu suplinește necesitatea unei proceduri de prezentare a probelor în cadrul ședinței prin videoconferință. Principiul contradictorialității și dreptul la contraprobe sunt cu atât mai vulnerabile în mediul digital, cu cât prezentarea probelor noi poate fi mai dificil de contestat în timp real.

Se propune introducerea unor dispoziții privind: (i) obligația părții care intenționează să prezinte un document nou în ședință să îl pună la dispoziția celorlalți participanți simultan; (ii) dreptul părții adverse de a solicita un termen pentru analiză și formulare de contraprobe; (iii) imposibilitatea de a refuza ședința în persoană dacă natura probelor noi o impune.

- **Confidențialitatea comunicării avocat-client (Principiul fundamental D și pct. 27-30 din Ghidul CEPEJ)**

Proiectul de lege: Nu prevede nicio garanție specifică privind comunicarea confidențială avocat-client în timpul ședinței desfășurate prin videoconferință.

Ghidul CEPEJ:

- Principiul fundamental D (aplicabil tuturor procedurilor judiciare, nu doar penale): *Instanța ar trebui să garanteze dreptul unei părți de a fi asistată efectiv de un avocat în toate procedurile judiciare, inclusiv confidențialitatea comunicării lor.*
- Pct. 30: Recomandă utilizarea unui canal securizat separat de linia video a ședinței.

Se propune introducerea unei dispoziții privind dreptul părții de a solicita suspendarea ședinței pentru consultare confidențială cu avocatul său prin canal securizat separat, precum și obligația instanței de a permite o asemenea consultare la cerere.

- **Caracterul intruziv al verificării identității și viața privată (Ghidul CEPEJ, pct. 10-11)**

Proiectul de lege: Articolul 193³ alin. (1) obligă participanții să mențină camera video activă pe întreaga durată a ședinței, fără diferențiere pe etape procesuale.

Ghidul CEPEJ:

- Pct. 10: *Toți participanții la ședința la distanță ar trebui identificați de instanță. Măsurile de identificare ar trebui să fie clar în cadrul legal aplicabil și să nu fie excesiv de intruzive sau împovărătoare.*
- Pct. 11: *Confidențialitatea participanților la ședința la distanță ar trebui protejată, iar riscurile aferente confidențialității lor ar trebui atenuate de către instanță. Ar trebui luate toate măsurile necesare pentru a elimina orice risc de încălcare a dreptului părților la viața privată.*

Obligația absolută de a fi filmat pe tot parcursul ședinței, fără posibilitatea de a dezactiva camera în momentele când participantul nu este direct implicat (pauze, audieri lungi în care pledează doar avocații, deliberări procedurale), depășește necesarul pentru identificare și poate fi considerată disproporționată față de riscurile de securitate. Ghidul CEPEJ distinge clar identificarea (pct. 10) de filmarea continuă (care nu este cerută).

Se propune reformularea art. 193³ alin. (1) pentru a institui: (i) obligația de a menține camera activă în momentul identificării; (ii) obligația de a menține camera activă în momentul în care participantul este audiat sau formulează declarații; (iii) posibilitatea instanței de a dispune dezactivarea camerei în pauze și în alte etape procesuale care nu necesită prezența vizuală activă a participantului.

- **Interpreții în videoconferință (Ghidul CEPEJ, pct. 19-20)**

Proiectul de lege: Nu reglementează nimic specific privind interpretarea în ședințele prin videoconferință.

Ghidul CEPEJ:

- Pct. 19: *Când un interpret este necesar în timpul ședinței la distanță, prezența interpretului alături de participantul care nu vorbește limba instanței ar trebui preferată.*
- Pct. 20: *În orice moment al ședinței, interpretul ar trebui să aibă contact vizual adecvat cu persoana al cărei discurs este interpretat.*

Se propune introducerea unei dispoziții care să prevadă: (i) regula privind prezența fizică a interpretului alături de participantul care nu vorbește limba procedurii; (ii) asigurarea contactului vizual permanent între interpret și persoana interpretată; (iii) calitatea audio adecvată pentru interpretarea simultană sau consecutivă.

- **Gratuitatea sistemului de videoconferință (Ghidul CEPEJ, pct. 52)**

Proiectul de lege: Nu prevede expres caracterul gratuit al sistemului de videoconferință pentru participanți.

Ghidul CEPEJ (pct. 52): *Sistemul de videoconferință furnizat de instanță ar trebui să fie gratuit pentru toți participanții, ușor accesibil și prietenos cu utilizatorul, să funcționeze pe hardware standard și să asigure protecția datelor.*

Absența unei garanții exprese privind gratuitatea poate genera, în practică, situații în care participanții sunt obligați să cumpere licențe de software sau abonamente pentru a participa la ședință.

Se propune introducerea unei dispoziții care să prevadă expres caracterul gratuit, accesibilitatea și funcționarea pe hardware standard a sistemului de videoconferință furnizat de instanță, fără ca participantul să fie obligat să achiziționeze licențe sau abonamente.

II. ALTE OBSERVAȚII PUNCTUALE PE NORMELE PROIECTULUI

4. Referitor la modificarea art. 107 alin. (1¹) CPC

Completarea propusă instituie o prezumție legală de comunicare a actelor judiciare expediate la ultima adresă electronică cunoscută instanței, chiar și în situația în care destinatarul nu mai utilizează acea adresă electronică.

În practică, această abordare poate genera riscuri semnificative pentru persoanele juridice, inclusiv pentru instituțiile financiare și alte companii care gestionează un volum mare de litigii prin intermediul angajaților proprii. Actualmente, o mare parte a comunicării cu instanțele de judecată se realizează prin adrese electronice corporative individuale ale angajaților desemnați ca reprezentanți în litigii.

În situația încetării raporturilor de muncă ale acestor angajați, există riscul real ca anumite acte procedurale expediate ulterior la respectivele adrese electronice să nu fie recepționate efectiv de către companie, însă, potrivit noii reglementări, acestea vor fi considerate legal comunicate. Or, o asemenea prezumție poate conduce la consecințe procesuale disproporționate, inclusiv omiterea termenelor procedurale fără culpa efectivă a părții.

În acest context, considerăm oportună instituirea unor mecanisme suplimentare de verificare a confirmării recepționării actelor expediate electronic, reglementarea expresă a posibilității desemnării unei adrese electronice instituționale unice pentru comunicarea cu instanțele, sau, cel puțin, elaborarea unor clarificări tehnice privind gestionarea conturilor și notificărilor în cadrul sistemului e-Dosar.

În lipsa unor asemenea mecanisme, companiile vor fi nevoite să instituie proceduri administrative suplimentare, inclusiv notificarea individuală a instanțelor în fiecare litigiu activ după schimbarea reprezentanților sau implementarea unor soluții tehnice de redirecționare automată a corespondenței electronice.

5. Referitor la art. 166¹ alin. (1) și alin. (2) CPC

Normele propuse instituie obligativitatea depunerii cererilor de chemare în judecată prin intermediul Programului Integrat de Gestionare a Dosarelor pentru persoanele juridice, autoritățile publice, întreprinzătorii individuali și alte categorii prevăzute de lege.

Deși obiectivul digitalizării procedurilor judiciare este unul justificat, în prezent persistă incertitudini privind funcționalitatea practică a sistemului și modalitatea de acces și utilizare a acestuia de către persoanele juridice.

În special, nu este clar: dacă accesul în sistem va putea fi acordat exclusiv administratorului societății, dacă vor putea fi desemnați mai mulți utilizatori sau reprezentanți interni ai companiei, care va fi mecanismul de delegare a drepturilor de acces și dacă platforma este pregătită tehnic pentru utilizarea de către angajații persoanelor juridice care nu dețin statut de avocat.

Din informațiile disponibile public, sistemul e-Dosar a fost dezvoltat și testat preponderent pentru utilizarea de către avocați și participanți profesioniști ai sistemului judiciar.

Or, în practică, numeroase companii și instituții își reprezintă interesele în instanță prin intermediul juriștilor interni sau altor angajați împuterniciți, iar lipsa unor mecanisme clare de acces pentru aceste categorii poate genera impedimente tehnice și dificultăți reale în exercitarea dreptului de acces la justiție.

Prin urmare, considerăm necesară elaborarea unor note informative suplimentare sau reglementări tehnice detaliate privind: modul de utilizare a sistemului de către persoanele juridice, administrarea drepturilor de acces, posibilitatea utilizării conturilor instituționale și perioada de tranziție necesară pentru adaptarea practică a participanților la proces.

6. Referitor la art. 166¹ alin. (3) CPC

Potrivit proiectului, reclamantul va avea obligația de a transmite anterior sesizării instanței copia cererii de chemare în judecată și a înscrisurilor anexate către anumite categorii de pârâți și intervenienți.

Această soluție legislativă transferă, în esență, asupra reclamantului o parte a obligațiilor procesuale care, în prezent, sunt exercitate de instanța de judecată.

În practică, pentru instituțiile care înaintează un număr mare de acțiuni în instanță, inclusiv litigii de recuperare a creanțelor, această obligație poate conduce la extinderea termenului efectiv de înaintare a acțiunilor și birocrtizarea suplimentară a procesului de sesizare a instanței.

În special, în cauzele cu volum mare de documente anexate, obligația expedierii prealabile către fiecare pârât riscă să afecteze eficiența procedurală pe care proiectul urmărește, de fapt, să o îmbunătățească.

7. Referitor la art. 166¹ alin. (4) și alin. (5) CPC

În opinia noastră, între aceste prevederi există o anumită necorelare normativă.

Pe de o parte, alin. (3) și alin. (4) transferă asupra reclamantului obligația comunicării cererii și anexelor către ceilalți participanți la proces, inclusiv prin poștă sau e-mail.

Pe de altă parte, alin. (5) prevede obligația reclamantului de a prezenta instanței exemplare suplimentare pe suport de hârtie pentru pârâții a căror adresă electronică nu este cunoscută, astfel încât instanța să efectueze comunicarea.

În consecință, nu este suficient de clar: cine poartă obligația finală de comunicare a actelor către pârât în lipsa unei adrese electronice, dacă reclamantul trebuie să expedieze personal actele prin poștă, sau dacă această obligație revine, în final, instanței de judecată.

Considerăm că aceste dispoziții necesită clarificare pentru a evita practici neuniforme și interpretări contradictorii la etapa aplicării practice a legii.

III. PROPUNERI NOI

- Proiectul de lege prevede completarea cadrului normativ cu un articol nou care prevede că, în scopul obținerii datelor și informațiilor necesare realizării procedurii de comunicare a citațiilor, a altor acte de procedură, precum și îndeplinirii oricărei atribuții proprii activității de judecată, instanțele judecătorești au drept de acces direct la bazele de date electronice sau la alte sisteme de informare deținute de autorități și instituții publice.

Solicităm respectuos analiza oportunității introducerii unei norme noi care să stabilească că, persoanele juridice licențiate care desfășoară activitate de recuperare a creanțelor/administratorii și/sau proprietarii de credite (cesionarii), administratorii de insolabilitate și lichidatorii desemnați de instanță pot solicita instanței, pe cale electronică prin

PIGD, efectuarea verificărilor în bazele de date prevăzute în proiect, în scopul identificării adresei electronice și a datelor de contact ale debitorului.

Propunerea nu urmărește să acorde acces direct la bazele de date ale debitorilor, dar instituie un mecanism mediat de instanță, cu garanții procedurale. Aceasta va facilita transmiterea timpurie și exactă a materialelor către acești subiecți.

- **Se propune completarea proiectului de lege cu o prevedere nouă care să prevadă că persoanele juridice care depun cel puțin 200 de cereri de chemare în judecată pe lună pot utiliza un mecanism de semnare electronică în lot (batch signing), cu condiția ca fiecare cerere să fie autenticată criptografic în cadrul lotului și ca integritatea fiecărui document să poată fi verificată independent, aspectele tehnice urmând a fi stabilite printr-un act normativ subordonat legii.**

Propunerea este făcută în contextul în care, un șir de companii depun lunar un număr mare de cereri de chemare în judecată, iar semnarea individuală este fizic dificilă, procesul putând fi substanțial îmbunătățit în cazul reglementării acestei posibilități.

- **În contextul modificărilor propuse la proiectul de lege privind insolvabilitatea, solicităm respectuos analiza oportunității reglementării, acum sau pe viitor, a faptului că PIGD asigură notificarea automată a tuturor creditorilor înscrși în tabelul creanțelor, prin e-mail, la fiecare act procedural relevant: raportul administratorului, tabelul creanțelor, planul de restructurare, distribuirile și hotărârile instanței, iar tabelul creanțelor și raportul administratorului sunt accesibile în format descărcat prin PIGD oricărui creditor înscris, pe întreaga durată a procedurii.**
- Din informațiile comunicate de către membrii Asociației, în prezent, există numeroase cazuri de respingere a ordinelor de plată a taxei de stat semnate electronic de bănci, solicitându-se ștampilă umedă în original. Aceasta situație blochează digitalizarea reală a procedurilor.

Din acest motiv, considerăm oportun realizarea unei intervenții la Legea taxei de stat nr. 213/2023 pentru reglementarea, la art. 6, a modalităților de demonstrare a faptului achitării taxei de stat prin două modalități:

- 1) **originalul chitanței sau notei de plată, certificat de instituția financiară, cu menționarea destinației plății - în cazul depunerii pe suport de hârtie; sau**
 - 2) **confirmarea electrică generată automat de Serviciul MPay, de sistemul de internet banking al instituțiilor financiare sau de orice alt sistem de plată electronică autorizat, transmisă în format electronic o dată cu cererea depusă prin PIGD.**
- În contextul obiectivelor urmărite prin acest proiect de lege, considerăm oportun extinderea reformei și asupra procedurilor de executare silită, deoarece una din problemele întâmpinate de către creditorii în legătură cu eliberarea titlurilor executorii constă în necesitatea de deplasare fizică la sediul instanțelor judecătorești pentru a le recepționa. Acest fapt se datorează prevederilor Codului de executare, care reglementează eliberarea titlurilor executorii doar pe suport de hârtie.

La acest moment, considerăm oportun ca, proiectul de lege să modifice prevederile Codului de executare și să prevadă posibilitatea de eliberare a titlurilor executorii sub formă de document electronic cu aplicarea semnăturii electronice.

Eliberarea titlurilor executorii sub formă de document electronic cu aplicarea semnăturii electronice nu va condiționa cheltuieli pentru instanțele de judecată, dar nici pentru partea care a avut câștig de cauză. Semnarea actelor cu aplicarea semnăturii electronice deja reprezintă o soluție pe larg utilizată la prestarea serviciilor publice, putând fi pe viitor integrată în circuitul electronic al actelor în instanțele de judecată, corespunzând obiectivelor publice legate de digitalizarea serviciilor publice.

Pentru detalii suplimentare, a se vedea scrisoarea AmCham Moldova nr. 44 din 24 aprilie 2024 (anexă).

Vă mulțumim pentru colaborare și vă rugăm să nu ezitați să ne contactați pentru orice informații suplimentare.

Cu respect,

Mila Malairău

Director Executiv

A.P. „Camera de Comerț Americană din Moldova”

Executor: Victor Baci, victorbaciu@amcham.md.

ANEXĂ

Către: Dorin RECEAN
Prim-ministrul Republicii Moldova

Veronica MIHAILOV-MORARU
Ministra Justiției

Dumitru ALAIBA
Ministrul Dezvoltării Economice și Digitalizării

Copie: Oxana NOVICOV
Secretar general al Uniunii Naționale a Executorilor Judecătorești

Sergiu CARAMAN
Președinte interimar al Consiliului Superior al Magistraturii

Nr. 44 din 24 aprilie 2024

Ref.: Propuneri de măsuri pentru eficientizarea modului de eliberare a unor documente executorii

Stimate Domnule Recean,
Stimată Doamnă Mihailov-Moraru,
Stimate Domnule Alaiba,

Vă salutăm din numele Asociației Patronale „Camera de Comerț Americană din Moldova” (în continuare „AmCham Moldova”).

Prin prezenta scrisoare, supunem atenției Dumneavoastră propunerile AmCham Moldova îndreptate spre eficientizarea modului de eliberare a unor documente executorii.

Respectivele propuneri se pliază obiectivelor publice de digitalizare a serviciilor publice, dar și urmăresc scopul de a optimiza interacțiunea dintre părțile la procesul civil, instanțele de judecată și executorii judecătorești.

CONTEXT

Titlurile executorii eliberate de instanțele de judecată se numără printre documentele executorii care recunosc drepturile creditorilor care urmează a fi realizate prin intermediul executorilor judecătorești.

Titlurile executorii se eliberează creditorului la cerere pe suport hârtie de către prima instanță, după rămânerea definitivă a hotărârii, iar în cazurile prevăzute de lege – se eliberează imediat.

Ulterior eliberării titlului executoriu, acesta se prezintă spre executare de către creditor. Excepție constituie cazurile expres prevăzute de lege, atunci când instanțele de judecată prezintă din oficiu titlul executoriu spre executare.

Una din problemele întâmpinate de către creditori în legătură cu eliberarea titlurilor executorii constă în necesitatea de deplasare fizică la sediul instanțelor judecătorești de pe tot teritoriul țării pentru a le recepționa. Acest fapt se datorează prevederilor Codului de executare, care reglementează eliberarea titlurilor executorii doar pe suport de hârtie.

Deplasarea creditorilor la sediul instanțelor judecătorești de pe tot teritoriul țării, mai ales în cazul acelor creditori care participă într-un număr mare de procese civile, reprezintă o povară financiară (de ordinul sutelor MDL pentru un titlu executoriu) și de timp care, din punctul nostru de vedere, trebuie și poate fi relativ simplu depășită.

De asemenea, unele judecătorii eliberează acte doar în anumite zile și într-un anumit interval de timp, iar uneori la prezentare fizică a reprezentantului, titlul executoriu nu poate fi eliberat motivându-se că din cauza volumului mare de lucru cauza nu a fost transmisă în cancelarie, iar reprezentantul urmează să se prezinte repetat.

Deși această problemă nu este recunoscută, actualmente, în mod indirect, ea este rezolvată de comun acord de către instanțele de judecată și creditori prin diferite modalități juridic posibile, dar expres nereglementate:

1. Instanțele de judecată trimit titlurile executorii prin poștă către partea care a avut câștig de cauză;
2. Instanțele de judecată trimit titlurile executorii prin poștă către partea care a avut câștig de cauză, cu condiția că ultima expediază mai întâi mărcile poștale (timbrele).

Menționăm că soluția de expediere a titlurilor executorii prin poștă este una relativ ieftină (de la 11,50 lei până la 20 lei) în comparație cu cheltuielile de timp și de transport pe care urmează să le suporte creditorii (care presupune, în dependență de raion, câteva ore de timp de muncă și sute de MDL pentru cheltuieli de transport) - speze care nu fac parte din cheltuielile de executare și care nu se încasează de la debitor.

De cele mai dese ori însă, instanțele de judecată refuză trimiterea titlurilor executorii prin poștă, deoarece o astfel de obligație nu este reglementată în sarcina instanțelor de judecată, inclusiv presupunând cheltuieli pentru stat – aceasta în condițiile în care noua lege a taxei de stat a majorat substanțial cuantumul taxei de stat care urmează a fi achitată de părțile la proces, dar și a reglementat așa-numita taxă de timbru în cuantum de 200 MDL, care nu se restituie și nu se compensează din contul părții care a pierdut procesul.

De asemenea, acest refuz se mai motivează prin existența cazurilor de pierdere a titlurilor executorii la expedierea lor prin poștă.

Mediul de afaceri are o înțelegere clară a acestor impedimente, inclusiv a motivelor înțelese de refuz în cooperare din partea instanțelor de judecată, dar și a modalității actuale anacronice de interacțiune din partea instanțelor de judecată care încă sunt deschise solicitărilor creditorilor.

Având în vedere cele menționate mai sus, considerăm oportun inițierea unui dialog pentru identificarea unor soluții de lungă durată la problema invocată, care ar corespunde obiectivelor publice de eficientizare a actului justiției și de digitalizare a serviciilor publice.

Din punctul nostru de vedere, statul, în persoana Ministerelor de resort și organelor de autoadministrare (Consiliul Superior al Magistraturii și Uniunea Națională a Executorilor Judecătorești), ar trebui să analizeze cel puțin două opțiuni pe termen scurt și mediu:

1. Eliberarea titlurilor executorii sub formă de document electronic cu aplicarea semnăturii electronice.

Eliberarea titlurilor executorii sub formă de document electronic cu aplicarea semnăturii electronice nu va condiționa cheltuieli pentru instanțele de judecată, dar nici pentru partea care a avut câștig de cauză.

Semnarea actelor cu aplicarea semnăturii electronice deja reprezintă o soluție pe larg utilizată la prestarea serviciilor publice, putând fi pe viitor integrată în circuitul electronic al actelor în instanțele de judecată, corespunzând obiectivelor publice legate de digitalizarea serviciilor publice.

2. Reglementarea prin lege a statutului de document executoriu pentru hotărârile judecătorești.

La moment, pentru mediul de afaceri rămâne neclară utilitatea instituției titlurilor executorii – în multe din statele europene hotărârile judecătorești fiind considerate documente executorii (din informațiile disponibile asociației).

Membrii AmCham Moldova nu au putut identifica argumente clare pentru menținerea acestei instituții.

Pe de altă parte, reglementarea prin lege a statutului de document executoriu pentru hotărârile judecătorești va ușura, din punctul nostru de vedere, activitățile în ultima fază a procesului civil, părțile neavând obligația de a interacționa cu instanțele de judecată, ulterior soluționării litigiului, pentru obținerea titlurilor executorii.

În speranța soluționării pozitive și cu celeritate a prezentului demers, manifestăm deschiderea de a discuta acest subiect într-o ședință publică.

Cu respect,

Mila Malairău

Director Executiv

A.P. „Camera de Comerț Americană din Moldova”